

Lőrincz Szabolcs

Nemzeti értékekkel a világszínvonal felé

Húsz éves a Sárospataki Református Kollégium Alapítvány

Képzelnék el, hogy nyolcvan évvel előrébb járunk. Immár 2089. október 17. van. Varázslatosan süt az őszi nap. 100 éves a Sárospataki Református Kollégium Alapítvány, amely valamiféle múltba vesző homály már... köd, amelyet a jelenlevők – bár megemlékeznek róla – örökségül kaptak megőrzésre, továbbfejlesztésre a korábbi nemzedékektől. Létrejötté körüli csatározások, pozícióharcok rég elfeledett poros újságcikkek csupán. Ezernyi emberi erőfeszítés láthatatlanul védelmezi és nap-nap után újabb és újabb erőre kap. A mindennapok része már... rutinfeladat... valami kötelesség? ... Vagy elhalt pataki diákok nemkívánatos végrendelete a boldog örökösök nyakába, koloncnak? Mégis él, és százéves korában is halad a korrallal, lehetőségei megsokszorozzák a Református Kollégium erejét...

Valahogy így kezdenék egy beszédet, ha én lennék a szerencsés ifjú 2089. október 17-én... Ma, amikor összegyűltünk itt, hogy megálljunk egy percre a száguldó világban, tudnunk kell, értenünk kell, hogy nem az elmúlt húsz év az igazán fontos, hanem a következő nyolcvan. Számunkra nem a múlt értelmezése, hanem a jövő építése az első számú feladat.

Vajon mit lehet még Patakról, a Kollégiumról mondani, amit mások még nem mondtak el? Vajon nem ünneprontó-e ha nem pusztán a hallgatóságnak

megfelelni vágyás, a kényes kérdések elegáns megkerülése, a semmitmondó közhelyek, vagy akár a sokszor ismételt – és teljesen megérdemelt – dicséret hangzatos ismételtetése tölti ki mondandómat? Csalódnai fog, aki ilyen mondatláncolatot vár tőlem. Patak nem erre tanított! Hanem arra, hogy minden körülmények között nézzünk szembe a tényekkel, legyünk kritikusak – de leginkább önkritikusak, és ne olvadjunk az olvasztótégelybe.

Mindaz, amit a Református Kollégium és Patak ad és adni tud, az csoda. A Teremtő Isten csodája. De csodája ez mindazon embereknek is, kik – a jelenlevőkkel egyetemben – áldozatos munkájukkal fogyaszthatóvá, emberközelivé alakítják nap, mint nap ezt a mirakulomot évszázadok óta. DE: ne áltassuk magunkat azzal, hogy Patak a lehető legjobb, hogy nincs hová előrelépni, hogy kihoztuk a maximumot mindabból a szellemi és anyagi háttérből, amit Isten a rendelkezésünkre bocsátott. A megközelítést kell megfelelően megválasztanunk, hogy a Kollégiumot helyesen tudjuk értékelni! Az én megközelítem az, hogy a Sárospataki Református Kollégium oktatási-nevelési munkájának felelőssége (közel 500 éves hagyományai alapján) nem pusztán lokális vagy regionális, és nem csupán a Református Egyház keretei között értelmezendő. Ez az intézmény azt a felelősséget személyesíti meg (ha úgy

tetszik hivatott megtölteni tartalommal), amelyet a Református Egyház vagy még inkább a reformáció a magyar nemzettel kapcsolatban, önmaga elé, évszázadokkal korábban kitűzött! És ennél az utódok sem adhatják alább! Meggyőződésem, hogy a fenntartó Tiszáninneri Református Egyházkerület bölcs és helyes úton jár, ha nem elégszik meg napjaink állami oktatáspolitikai szűrkeségével, bölcs és helyes úton jár, ha a Kollégiumot nem lokális és parciális ügyek összefüggésében, vagy kizárólag egyházi vonatkozásai alapján, hanem a későbbi generációkkal szemben fennálló örökítendő kincsként, – s ugyanakkor súlyos kötelezettségként is – a nemzeti felemelkedés védőbástyájaként kezeli!

Harvard, Princeton, a párizsi Sorbonne, Heidelberg, Cambridge, a quebec-i McGill egyetem, Oxford, Yale, a londoni King's College és Imperial College, a lausanne-i és zürichi egyetemek, Tokió, Leuven, Uppsala, Melbourne és Sydney egyetemei, Leiden és a rotterdami Erasmus.... A világ vezető egyetemei. Patak nem alkudhat! Nem vitatkozhatunk az alapítókkal és a korábbi évszázadokkal. Nem kereshetünk mentségeket, hogy eljött Trianon, és határszélre kerültünk, hogy nagy az oktatási verseny, hogy rossz az állami oktatáspolitikai, hogy szörnyű a demográfiai helyzet, hogy megváltoztak az idők, hogy magasak az egyetemi felvételi követelmények stb. Patak nem tűzhet ki más célt, mint az ismeretek minél magasabb szintű megszerzése, és ennek révén biztosítása annak, hogy diákok tucatjai juthassanak el az imént említett vezető egyetemekre. Mert a világ ezen intézményei az igazi garanciák arra, hogy az itt tanulók emberségüket,

tudásukat, tapasztalatukat valóban a magyar nemzet hasznára kamatoztathassák a jövőben!

Tanulmányaim során nagyon sokat kaptam Patakon, a Kollégium sok mindenre megtanított, és számtalanszor tapasztaltam ebből fakadó helyzeti előnyömet. De talán nem ünneprontás és tiszteletlenség azt is elmondani, hogy öt kontinens mintegy ötven országát bejárva ma már azt is látom, hogy sok olyan dolog is van, ami sajnos itt nem tanulható, amit a legjobb szándék ellenére sem lehet itt elsajátítani. Pataki diáknak lenni óriási megtiszteltetés, de talán elfogadhatóbb, ha én mondom, hogy mindez a nemzeti felemelkedés (egykori igen tisztelt és szeretett matematika tanárnőmet, dr. Erdei Pálnét idézve) szükséges, de nem elégséges feltétele. Egy olyan lépcsőfok ebben a láncolatban, amelyet kihagyva sehová sem jutunk, de ha rálépünk, akkor sem tudunk a végtelenségig mozgólépcsőként emelkedni. A világ már megtapasztalta és visszaigazolta, mely oktatási színvonal hozza meg számára a fejlődést. Patak nem adhat annál többet, hogy megteremt a lehetőséget mindenki számára, hogy felszálljon erre a vonatra, amely habár már nem mostanában indult, egy nagy közös összefogással talán még utolérhető.

Mondjuk ki tisztán és világosan, hogy mindenki hallhassa: szükségünk van a szakterületüket és a világot értő, tisztességes, hitüket megtartó, emberként magyar pataki diákokra! És ha nem félünk megtartani azt, ami érték, és bátran változtatni azon, ami rossz, akkor van remény, és a Kollégium és a magyarság még évszázadok múlva is virágozni fog!

(Elhangzott a Sárospataki Református Kollégium Alapítvány létrehozásának 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Sárospatakon, 2009. október 17-én.)